

T.C. TİCARET BAKANLIĞI

SAĞLIK ÜRÜNLERİ SEKTÖRÜ

Sektör Raporları

İhracat Genel Müdürlüğü

Kimya, Toprak ve Sağlık Endüstrileri Daire Başkanlığı

SAĞLIK ÜRÜNLERİ SEKTÖRÜ

İlaç ürünleri sanayi, Standart Uluslararası Ticari Sınıflandırmaya (SITC) göre 541. bölümde, Armonize Sisteme göre ise 29. ve 30. fasıllarda tanımlanmaktadır. Buna göre; sektör kapsamında yer alan ürünler; provitamin ve vitaminler, hormonlar ve türevleri, glikoziler, bitkisel alkaloidler, antibiyotikler, tedavide kullanılan organlar, kan, serum ve aşılar ile tedavide veya korunmada kullanılan ilaçlar olarak sayılabilir.

İlaç sektörü, beşeri ve veteriner hekimlikte tedavi edici, koruyucu ve tanı amaçlı olarak kullanılan sentetik, bitkisel, hayvansal ve biyolojik kaynaklı kimyasal maddeleri farmasötik teknolojiye uygun olarak üreterek tedaviye sunan bir sanayi dalıdır.

İlaç Sektörü AS Kodları: (2936-2939, 2941, 3001-3004)

Medikal (Tıbbi Cihaz ve Eczacılık Ürünleri) AS Kodları: 30, 33, 34, 38, 40, 70, 84, 87, 90, 94, 95 ve 96. Fasıllarda yer alan muhtelif kodlar

A. İLAÇ SEKTÖRÜ

İLAÇ SEKTÖRÜNÜN GELİŞİMİ

Geleneksel tıp, insanlık tarihi kadar eski, deneyime dayalı, kültürel kökenli ve bütünsel sağlık sistemleridir. Mezopotamya, Çin, Mısır ve Antik Yunan gibi medeniyetlerde bitkisel ve manevi yöntemlerle doğan bu tıp, 21. yüzyılda modern tıpla entegre şekilde, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) rehberliğinde güvenli ve bilimsel araştırmalarla desteklenerek kullanılmaya devam etmektedir.

Geleneksel ilaç ve eczacılık tarihi, insanlığın hastalıklarla mücadeleye başladığı en eski dönemlere, bitki ve hayvan kaynaklarının şifa elde edilmesi çabaları temelinde kullanıldığı insanlık tarihi kadar eski zamanlara kadar uzanmaktadır. Tarih boyunca gelişen ve büyüyen geleneksel tıp, özellikle 19'un yüzyıl ile birlikte günümüzdeki anlayışı ile modern ilaç ve eczacılık sektörünün gelişimine doğru bir dönüşüme de tanıklık etmiştir.

Önceleri ilaçlar öncelikle doğal yöntemlerden elde edilmekte ve özellikle bulaşıcı hastalıklar hakkında sınırlı bir anlayış bulunmakta iken 1800'lü yıllarda doğadaki şifalı maddelerin içindeki etken maddelerin izole edilmeye başlanması ile laboratuvar sentezlerine giden dönüşüme imkan tanımış, 19. yüzyılın ortalarında ise modern ilaç endüstrisinin doğuşuna yol açmıştır. Bu dönemde eczahanelerden ar-geye, endüstriyel ve bilimsel kuruluşlara dönüşümler başlamış, 1800'lerde büyük ölçekli ilaç üretimleri ve sadece ilaç üretimine odaklanan fabrikalar faaliyete geçmeye başlamıştır.

19. yüzyıl boyunca yaşanan bilimsel atılımlar, teknolojik gelişmeler ve yasal düzenlemeler, ilaç endüstrisinin büyümesini daha da hızlandırmıştır. Birinci Dünya Savaşı ile birlikte ilaç ve eczacılık ürünlerinde ülkelerin kendi kendilerine yeterli olma gereksiniminin artması sonucunda Almanya'nın yanı sıra Avrupa'daki diğer ülkeler, ABD ve Japonya'da ilaç ve eczacılık firmaları hızlı büyüme göstermiş, 1920 ve 30'lu yıllarda araştırma, geliştirme ve pazarlama faaliyetlerine önemli yatırımlar yapılmıştır.

İkinci Dünya Savaşı sonrası bilim ve teknolojiye aktarılan büyük ölçekli kaynaklar birçok sektör gibi sağlık endüstrisinde de inovasyonu teşvik etmiş, antibiyotik, aşı ve sentetik

kimyasallardaki ilerlemeler ile birlikte üretim süreçlerinin ileri teknoloji ve tekniklerle yeniden yapılandırılması, makineleşmesi ve optimizasyonu, ulusal sağlık sistemlerinin kurulması ve kamu harcamalarının artması, endüstriyel kimya ve üretime bağlı standartlaştırılmış kalitedeki ürünlerin yaygın üretim olanağı, uluslararası fikri mülkiyet hakları sistemleri, patent koruması, ticaretin serbestleştirilmesi ve ekonomik entegrasyon çalışmaları sonucunda sektör günümüzdeki seviyesine ulaşmasını sağlamıştır.

DÜNYA İLAÇ PAZARI VE GELECEK BEKLENTİLERİ

Modern ilaç endüstrisi gelişme sürecinde Almanya, İsviçre, Birleşik Krallık ve ABD'de yoğunlaşmış ve Almanya'da faaliyet gösteren kimya firmaları sektöre hakim konumda iken özellikle 1980'lerde ticaretin serbestleşmesi girişimleri ile birlikte ilaç endüstrisinde üretim artan ölçüde küreselleşmeye başlamıştır.

Bu süreçte, Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması (GATT) çerçevesinde Uruguay Turu ticaret müzakereleri sırasında imzalanan 1994 tarihli İlaç Ürünleri Ticareti Anlaşması (The 1994 Agreement on Trade in Pharmaceutical Products), ilaç ürünlerinin uluslararası ticaretinin hukuki altyapısının güçlendirilmesi ve öngörülebilir bir yapının oluşturulması noktasında önemli bir rol oynamıştır.

1994 tarihli İlaç Ürünleri Ticareti Anlaşması, çok sayıda ilaç ürünü ve bunların üretiminde kullanılan maddeler üzerindeki gümrük vergilerini ve diğer harçları ortadan kaldırarak, bu ürün ve maddelerin ticaretini kalıcı olarak gümrük vergisi olmayan seviyelerde tutmayı öngörmektedir. Anlaşma, yalnızca bir grup katılımcı ülke tarafından imzalanmış olmasına karşın, bu katılımcı ülkelerin Dünya Ticaret Örgütü ile nihai kurumsal yapısına kavuşan uluslararası ticaret sisteminin temel ilkesi olan "En çok kayrılan ülke, (Most favoured nation - MFN)" ilkesini Anlaşma kapsamı olan yaklaşık 7.000'in üzerinde ürünün ticaretinde de uygulamayı taahhüt etmesi nedeniyle ilaç endüstrisinin dünya genelindeki ticaretini derinden etkilemiştir.

Anlaşmaya katılan ülkeler Kanada, Avrupa Birliği, Japonya, Makao (Çin), Norveç, İsviçre, Birleşik Krallık ve Amerika Birleşik Devletleri, anlaşmanın imzalandığı dönemde dünyadaki üretimin yaklaşık %90'ını gerçekleştirmektedir. 2025 yılında dünya ihracatının %80'i, ithalatının ise %91'i anılan ülkeler tarafından gerçekleştirilmektedir.

Dünyada ilaç endüstrisinde önde gelen firmalar Anlaşmaya imza atan ülkelerde faaliyet göstermektedir.

2000'li yıllarda Çin, Hindistan, Güney Kore, Brezilya gibi ülkelerdeki üretimin gelişmesi ile birlikte uluslararası ilaç endüstrisi daha da çeşitlenmiştir. Bu süreçte Hindistan, jenerik ilaçların önemli tedarikçilerinden birisi olarak ortaya çıkarken, Çin de kimyasal bileşen üretiminde önemli merkezlerden birisi konuma gelmiştir. Üretim ağları ve tedarik zincirleri de farklı coğrafyalara yayılmıştır.

Tablo 1. Dünya İlaç Pazarı

Dünya İlaç Piyasası Pazar Payları		
1	ABD	46%
2	Çin	9%
3	Almanya	4%
4	Japonya	4%
5	Fransa	3%
6	İngiltere	3%
7	İtalya	3%
8	Brezilya	2%
9	İspanya	2%
10	Kanada	2%
19	Türkiye	1%
Toplam		79%

Kaynak: IQVIA Market Prognosis, Sep 2024; iEIS

Bununla birlikte, COVID-19 pandemisi, yoğunlaşmış tedarik zincirlerindeki kırılma noktaları ortaya çıkarmış ve ilaç üretiminde yeniden yerelleştirme ve çeşitlendirme stratejileri de gündeme alınmaya başlanmıştır.

2025 yılı itibariyle dünya ilaç piyasası büyüklüğünün 1,9 trilyon dolara ulaştığı tahmin edilmekte olup, ABD pazarı, dünya ilaç piyasasının %46'sına teşkil etmekte iken Çin %9 ile 2. sırada yer almış, ülkemiz ise 19. sırada konumlanmıştır.

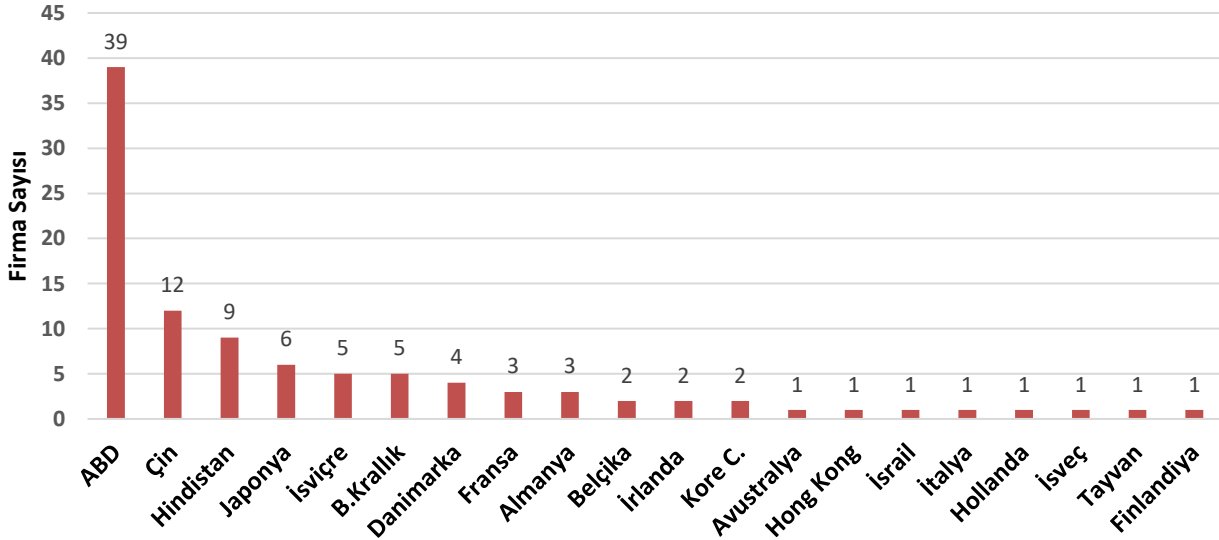
Diğer taraftan, dünya genelinde ilaç piyasasına bakıldığında dünyanın önde gelen ilk 100 şirketinin piyasa değerinin toplam 6,2 trilyon dolar büyüklüğe ulaştığı görülmektedir.

Ayrıca, en büyük ilk 100 firmanın dağılımına bakıldığında toplam 20 ülkede toplanmış bulunmaktadır. ABD, 39 firma ile ilk sırada yer alırken, Çin 12 firma, Hindistan ise 9 firma ile ABD'nin arkasından ikinci ve üçüncü sırada yer almaktadır.

Dünyada Önde Gelen İlaç Şirketleri (Piyasa Değerlerine Göre, Milyar Dolar)			
Sıra	Ürün	Piyasa Değeri	Ülke
1	Eli Lilly	883	ABD
2	Johnson&Johnson	540	ABD
3	AbbVie	367	ABD
4	Roche	334	İsviçre
5	AstraZeneca	286	B.Krallık
6	Novartis	283	İsviçre
7	Merck	278	ABD
8	Novo Nordisk	208	Danimarka
9	Amgen	182	ABD
10	Gilead Sciences	168	ABD
Toplam		3.528	Milyar Dolar

Kaynak: <https://companiesmarketcap.com>

Dünyanın Önde Gelen 100 İlaç Firmasının Ülke Dağılımı

İlaç sektöründe Ar-Ge, yeni bir molekülün keşfini içeren temel Ar-Ge çalışmaları, keşfedilen molekülün laboratuvar ortamında belli aşamaları geçtikten sonra insanların yararına kullanılabilir güvenli ve etkin bir ilaç olabilmesini sağlayan klinik araştırmalar ve bunun yanında mevcut ürünler üzerinden geliştirilen yeni formülasyonlara ve kombinasyonlara dayalı olarak tedaviye farklı seçenekler sunan katma değerli eşdeğer ürünlere yönelik çalışmaları içermektedir. İlaç Ar-Ge çalışmaları uzun süreç ve yüksek maliyet gerektirmekte olup, bir molekülün beşeri ilaca dönüşmesi ortalama 10-15 yılı bulabilmekte ve yüksek yatırım tutarları gerektirmektedir.

IGVIA tarafından yapılan 2025-2029 değerlendirmelerine göre;

- Küresel ilaç piyasası büyüklüğünün %5-8 bileşik yıllık büyüme oranı (CAGR) ile 2029 yılında 2,4 trilyon dolara ulaşmasının beklendiği,
- Bu büyüme beklentisinde immünoloji, onkoloji ve endokrinoloji (özellikle diyabet ve obezite) sektörlerinin öncü bir rol oynayacağı,
- Latin Amerika ve Çin dahil Asya'da ilaç kullanımının, önümüzdeki beş yıl içinde diğer bölgelere göre daha hızlı büyüyeceği,
- ABD ilaç piyasasındaki büyümenin %3-6 bileşik yıllık büyüme oranı (CAGR) seviyesinde olacağı,
- Kanseri ilaçları harcamalarının 2024 yılında 252 milyar dolara yükseldiği, 2029 yılına kadar 441 milyar dolar seviyesine yükseleceği,
- İmmunoloji ilaçları harcamalarında 2029 yılına kadar 49 milyar dolar ilave artış görüleceği,
- Obezite harcamalarında ise 2029 yılına kadar 50,7 milyar dolar ilave artış yaşanabileceği,

tahminleri yapılmıştır.

Diğer taraftan, Avrupa'da başlayan biyobenzer ilaç üretimi günümüzde gelişmekte olan ülkelerde (Çin, Hindistan, G. Kore) yoğunlaşmakta olup, Brezilya ve Meksika gibi ülkelerde de biyoteknolojik ürünlere yönelik kaynak ayrılmaktadır. Biyobenzer ilaçlar, küresel ilaç piyasasında hızla büyüyen, maliyet etkin ve stratejik bir öneme sahiptir. 2026 yılı itibarıyla, biyobenzer ilaç pazarının yaklaşık 50 milyar USD değerine ulaşması ve 2030'lu yılların ortalarına kadar %16-18 civarında yüksek bir bileşik büyüme oranı (CAGR) ile genişlemeye devam etmesi beklenmektedir.

DÜNYA TİCARETİ

Dünya ilaç ithalatı, 2025 yılında bir önceki yıla oranla %14 artış göstererek 1,11 **trilyon dolar** değerinde gerçekleşmiştir. GTİP bazında incelendiğinde; dünya ilaç sektörü ithalatında en önemli kalemin, **3004 GTİP numaralı perakende hale getirilmiş ilaçlar** olduğu görülmektedir. Bu ürünü, 3002 GTİP numaralı tedavide kullanılan kanlar serumlar aşılarda ile hormonlar vb. öncelikle kullanılan türevleri takip etmektedir.

Tablo 3. Dünya İlaç Sektörü İthalatı (1000 ABD \$)

GTİP	Ürün	Değer (1.000 \$)			Değişim (%)	Pay (%)
		2023	2024	2025	(2024-25)	2025
2936	Provitaminler ve Vitaminler	8.036.627	8.747.194	9.991.039	14%	1%
2937	Hormonlar, vb. Öncelikle Hormon Olarak Kullanılan Türevleri	32.777.399	40.937.411	97.842.836	139%	9%
2938	Glikozitler vb. Tuzları, Esterleri, Eterleri ve Diğer Türevleri	1.736.381	1.569.226	1.568.269	0%	0%
2939	Bitkisel Alkaloidler vb. Tuzları, Esterleri, Eterleri ve Diğer Türevleri	2.298.883	2.478.170	2.761.097	11%	0%

2941	Antibiyotikler	11.595.192	11.548.087	11.350.751	-2%	1%
3001	Tedavide Kullanılan Guddeler ve Diğer Organlar; Heparin	4.929.173	3.643.816	3.089.426	-15%	0%
3002	İnsan ve Hayvan Kanı, Serum, Aşı, Toksin Vb. Ürünler	339.668.581	373.645.041	390.240.245	4%	35%
3003	Tedavide/Korunmada Kullanılmak Üzere Karıştırılmış İlaçlar (Dozsuz)	18.040.248	19.469.370	24.744.787	27%	2%
3004	Tedavide/Korunmada Kullanılmak Üzere Hazırlanan İlaçlar (Dozlandırılmış)	485.205.228	514.956.032	571.540.536	11%	51%
Genel Toplam		904.287.712	976.994.347	1.113.128.986	14%	100%

Kaynak: International Trade Center (ITC)-Trademap

2025 yılında dünya ilaç ithalatında önde gelen ülkeler ise; **ABD, Almanya, İsviçre, Belçika, İtalya ve Çin** olmuştur. Bu ülkeler genellikle birbirlerinden ithalat yapmaktadır ve gelişmekte olan ülkelere göre yaptıkları ithalat düşük miktarlarda olmaktadır. Ayrıca, ilaç sektörünün gelişmiş olduğu ülkelerde de ilaç ve ilaç hammaddesi ithalatı yapılmaktadır. **Türkiye**, dünya ilaç ithalatçısı ülkeler sıralamasında, bir önceki yıla göre ithalatını artırarak %19 oranında artırarak **28. sırada yer almıştır**.

Tablo 4. Başlıca Dünya İlaç Ürünleri İthalatçısı Ülkeler

Sıra	Ülkeler	Değer (1.000 \$)			Değişim (%)	Pay (%)
		2023	2024	2025	(2024-25)	2025
1	ABD	185.926.183	227.682.885	268.328.289	18%	24%
2	ALMANYA	72.928.439	76.783.884	83.209.765	8%	7%
3	İSVİÇRE	58.589.719	67.911.043	79.145.581	17%	7%
4	BELÇİKA	72.417.163	65.627.851	70.334.545	7%	6%
5	İTALYA	39.698.632	42.510.193	63.209.936	49%	6%
6	ÇİN	44.168.262	44.074.740	43.098.576	-2%	4%
7	FRANSA	37.043.284	34.060.964	40.896.699	20%	4%
8	JAPONYA	30.842.032	30.226.897	32.435.225	7%	3%
9	İNGİLTERE	26.852.826	29.373.166	30.865.154	5%	3%
10	İSPANYA	22.606.236	22.954.575	29.882.837	30%	3%
11	HOLLANDA	18.737.298	19.712.436	27.675.633	40%	2%
12	İRLANDA	13.458.395	16.725.698	25.369.186	52%	2%
13	KANADA	19.149.311	19.147.552	18.964.975	-1%	2%
14	POLONYA	11.189.251	13.711.851	15.487.764	13%	1,4%
15	BREZİLYA	11.558.398	12.999.471	15.212.824	17%	1,4%
28	TÜRKİYE	5.240.662	5.697.275	6.771.518	19%	0,6%
Liste Toplamı		670.406.091	729.200.481	850.888.507	17%	76%
Genel Toplam		904.287.712	976.994.347	1.113.128.986	14%	100%

Kaynak: ITC Trade Map TÜİK (Türkiye)

2025 yılında dünya ilaç ihracatında önde gelen ülkeler ise; **İrlanda, Almanya, İsviçre, ABD, Belçika, İtalya ve Fransa** olmuştur. **Türkiye**, dünya ilaç ihracatçısı ülkeler sıralamasında, bir önceki yıla göre ihracatını %9 oranında artırarak 2,4 milyar dolar ile **27. sırada yer almıştır**.

Tablo 5. Başlıca Dünya İlaç Ürünleri İhracatçısı Ülkeler

Sıra	Ülkeler	Değer (1.000 \$)			Değişim (%)	Pay (%)
		2023	2024	2025	(2024-25)	2025
1	İRLANDA	82.720.304	106.783.644	154.771.024	45%	15%
2	ALMANYA	115.600.159	118.909.884	125.936.536	6%	12%
3	İSVİÇRE	103.210.183	112.449.617	124.265.260	11%	12%
4	ABD	95.159.969	102.268.792	114.680.626	12%	11%
5	BELÇİKA	81.731.978	82.711.705	79.465.690	-4%	7%
6	İTALYA	51.154.847	54.662.409	76.201.738	39%	7%
7	FRANSA	38.213.971	38.733.598	43.980.592	14%	4%
8	HOLLANDA	23.926.684	26.782.587	39.784.917	49%	4%
9	SLOVENYA	20.248.702	27.093.208	36.044.161	33%	3%
10	DANİMARKA	22.706.801	23.904.087	29.491.215	23%	3%
11	HİNDİSTAN	22.827.171	24.960.416	27.452.791	10%	3%
12	İNGİLTERE	28.376.620	28.066.679	26.794.251	-5%	3%
13	İSPANYA	22.024.203	18.315.667	23.150.463	26%	2%
14	ÇİN	17.933.263	19.342.050	21.956.804	14%	2%
15	AVUSTURYA	17.328.171	20.968.384	18.911.633	-10%	2%
27	TÜRKİYE	2.139.094	2.199.102	2.402.456	9%	0,2%
Liste Toplamı		745.302.120	808.151.829	945.290.157	17%	89%
Genel Toplam		852.189.350	922.108.717	1.062.537.472	15%	100%

Kaynak: ITC Trade Map TÜİK (Türkiye)

TÜRKİYE'DE İLAÇ ÜRÜNLERİ SEKTÖRÜ

Türkiye, üretim standartları, teknolojisi ve kapasitesi itibarı ile oldukça gelişmiş bir ilaç sanayiine sahiptir. İlaç sanayi; önemli miktar ve çeşitlilikle üretim ve ihracat imkanına sahip, katma değeri yüksek olan sektörlerimizden biridir.

İnsan yaşamını doğrudan etkileyen sağlık ve tedavi hizmetleri sunması ve yüksek düzeyde Ar-Ge faaliyetleri nedeniyle ilaç endüstrisi stratejik bir sektör olarak tanımlanmaktadır. Ülkemizde ilaç endüstrisinin önemi giderek artmakta ve Türkiye ilaç sektörü hem dünyadaki gelişmelere paralel olarak hem de sağlıkta dönüşüm planı çerçevesinde değişmektedir.

Türkiye ilaç sanayi, çok özel üretim teknolojisi gerektiren ürünler (biyoteknoloji vb.) dışında her türlü ürünü üretebilecek teknolojik düzeye ulaşmıştır. Dünya Sağlık Örgütü tarafından belirlenen ve 1984 yılından itibaren yürürlüğe giren "İyi Üretim Uygulamaları" (Good Manufacturing practices-GMP) çerçevesinde gerekli yatırımları yaparak teknolojik alt yapısını güçlendirmiş, AB ülkeleri ile kıyaslanabilir bir teknolojik düzeye ulaşmıştır. Diğer Avrupa ülkelerinde olduğu gibi Türkiye'de de uluslararası norm ve standartlar uygulanmakta olup, ilaç üretim tesisleri Sağlık Bakanlığı'nca sıkı biçimde denetlenmektedir.

2025 yılı itibariyle ülkemiz ilaç sektörü, Avrupa Birliği (AB), Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT), Kuzey Afrika ve Ortadoğu ülkeleri başta olmak üzere yaklaşık 180 ülkeye ihracat gerçekleştirmiştir.

OECD tarafından yapılan çalışmaya göre ülkemizde kişi başı sağlık harcaması 2023 yılında 2.103 dolar olarak gerçekleşmiştir. Ülkemizde sağlık harcamalarının GSYH içerisindeki payı %4-5 aralığında seyretmekte olup, cari sağlık harcamaları finansmanının %75'inin kamu harcamaları oluşturmaktadır.

IQVA verilerine göre ülkemiz 2024 yılında ilaç pazar büyüklüğü olarak bir önceki yıla kıyasla %11,9 büyüyerek 11,5 milyar dolar ve %1 pay ile dünyada 19'uncu sırada yer almaktadır.

Ülkemizde de dünyadaki gelişmelere paralel olarak biyoteknolojik ilaçların üretimine yönelik muhtelif firmalarca yatırımlar yapılmaktadır. Biyoteknoloji alanı, özellikle uzun yıllara dayanan bir üretim kültürümüzün bulunduğu konvansiyonel ilaç alanına göre, birikimimizin göreceli olarak daha az olduğu ve yetkinliklerimizin hızla geliştirilmesi gereken alanlardır. Firmalarımızın ruhsatlı biyolojik referans bir ilaca benzerlik gösteren biyobenzer ürün geliştirme kapasitesi bulunmakla beraber sınırlı sermaye birikimi göz önüne alındığında yüksek riskli Ar-Ge faaliyetlerine kaynak aktarmalarında güçlükler yaşanmaktadır.

Sağlık Bakanlığı ve TÜBİTAK tarafından desteklenen çalışmaların da katkısı ile 2025/26 döneminde Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu (TİTCK) tarafından ruhsatlandırılmış 374 biyoteknolojik, 103 biyobenzer ilaç bulunmakta, 33'ten fazla biyobenzer ilaç da yerli olarak üretilmektedir.

1990 yılında ABD, Avrupa Birliği ve Japonya ilaç otoriteleri tarafından kurulmuş ve yayınladığı kılavuzlar ile ilaçların etkili, güvenli ve yüksek kalitede olduğunu garanti etmek için dünya çapında regülasyonların uyumlaştırılmasını amaçlayan ve hâlihazırda tüm dünyada ilaç regülasyonlarını yayımlayan, düzenleyen ve yönlendiren temel kuruluş olan Uluslararası Uyum Konseyi'ne (The International Council for Harmonisation of Technical Requirements for Pharmaceuticals for Human Use – ICH) 2017 yılı Kasım ayından bu yana gözlemci statüsünde katılan T.C. Sağlık Bakanlığına bağlı Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu (TİTCK), üyelik kriterlerinin tamamını yerine getirerek 27 Mayıs 2020 tarihi itibariyle aralarında ABD (FDA), Avrupa Birliği (EMA), Japonya (PMDA), İsviçre (Swissmedic), Kanada (Health Canada), Singapur (HSA), Güney Kore (MFDS), Çin (MNPA), Tayvan (TFDA), Brezilya (Anvisa) gibi ilaç otoritelerinin yer aldığı söz konusu Konseye tam üye olarak kabul edilmiştir.

Diğer taraftan, Sağlık Bakanlığının girişimleri sonucunda Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu (TİTCK), aralarında İsviçre, ABD, İngiltere, İrlanda, Almanya, Kanada, Japonya ve Avustralya'nın da bulunduğu Uluslararası İlaç Denetim Birliği (PIC/S) üyeliğine kabul edilmiştir.

Ayrıca TİTCK'ye ait "Ulusal Kontrol Laboratuvarı", uluslararası denetim ve değerlendirmeler sonucunda, 42 ülkeden 68 laboratuvarın yer aldığı Avrupa İlaç Kalite ve Sağlık Hizmetleri Direktörlüğü (EDQM) Avrupa Geneli Resmi İlaç Kontrol Laboratuvarı Ağı'na tam üye statüsüyle katılmıştır.

TÜRKİYE İLAÇ ÜRÜNLERİ DIŞ TİCARETİ

Türkiye’de çoğunlukla biyoteknolojik ürünler, bazı aşular, kan ürünleri, bazı değiştirilmiş salım sistemine sahip olan ilaçlar, insülin ve kanser ilaçları gibi birçok tedavi grubundan ilaç ithalatı yapılmaktadır. İlaç endüstrisi gelişmiş ülkeler de dâhil olmak üzere, bütün ülkelerde, ilaç ve ilaç hammaddesi ithalatı yapılmaktadır.

İhracat

2025 yılında ilaç ve eczacılık sektörü ihracatımız bir önceki yıla göre %9 oranında artarak 2,4 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2025 yılı ihracatımızda ilk sırada 1,44 milyar ABD doları ile tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış) (GTP:3004) yer almaktadır. Bu ürün grubunu insan ve hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. ürünler (GTP: 3002) ile hormonlar, vb. öncelikle hormon olarak kullanılan türevleri (GTP: 2937) takip etmektedir.

Tablo 6. İlaç Sektörü İhracatımız

GTİP	Ürün	Değer (1.000 \$)			Değişim (%)	Pay (%)
		2023(\$)	2024 (\$)	2025 (\$)	(2024-25)	2025
2936	Provitaminler ve Vitaminler	17.120	20.746	18.720	-10%	1%
2937	Hormonlar, vb. Öncelikle Hormon Olarak Kullanılan Türevleri	375,712	217,886	203,214	-7%	0%
2938	Glikozitler vb. Tuzları, Esterleri, Eterleri ve Diğer Türevleri	1155,472	1.171	326	-72%	0%
2939	Bitkisel Alkaloidler vb. Tuzları, Esterleri, Eterleri ve Diğer Türevleri	14.133	12.871	17.888	39%	1%
2941	Antibiyotikler	13.382	11.720	14.189	21%	1%
3001	Tedavide Kullanılan Guddeler ve Diğer Organlar; Heparin	787,254	1174,425	1.592	36%	0%
3002	İnsan ve Hayvan Kanı, Serum, Aşı, Toksin Vb. Ürünler	706.649	802.655	893.629	11%	37%
3003	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere karıştırılmış ilaçlar (dozsuz)	19.707	15.327	15.074	-2%	1%
3004	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	1.365.784	1.333.219	1.440.835	8%	60%
Genel Toplam		2.139.094	2.199.102	2.402.456	9%	100%

Kaynak: TÜİK

Ülkemizin 2025 yılı ilaç ihracatında ilk sırayı G. Kore almaktadır. Macaristan, Gürcistan ve Irak ihracatımızda önde gelen diğer pazarlarımızdır.

Tablo 7. Ülkelere Göre İlaç Sektörü İhracatımız

Sıralama	Ülkeler	Değer (1.000 \$)			Değişim (%)	Pay (%)
		2023	2024	2025	(2024-25)	2025
1	Güney Kore	456.929	306.018	392.060	28%	0%
2	Macaristan	168.702	427.114	382.424	-10%	0%
3	Gürcistan	137.317	154.277	150.155	-3%	0%
4	Irak	103.852	120.730	104.703	-13%	0%
5	İran	84.292	96.441	80.785	-16%	0%

6	Kuzey Kıbrıs Türk Cum.	57.380	65.582	73.039	11%	0%
7	Polonya	98.037	60.421	64.216	6%	0%
8	Azerbaycan	57.002	45.584	54.825	20%	0%
9	Almanya	36.049	49.519	51.383	4%	0%
10	Kanada	17.559	18.245	45.736	151%	0%
11	Bulgaristan	29.594	51.363	43.934	-14%	0%
12	Kazakistan	57.650	34.660	42.455	22%	0%
13	Fransa	22.199	28.698	41.370	44%	0%
14	Slovenya	28.125	34.341	40.440	18%	0%
15	Özbekistan	48.742	34.610	40.090	16%	0%
Liste Toplamı		1.403.429	1.527.603	1.607.613	5%	67%
Genel Toplam		2.139.094	2.199.102	2.402.456	9%	100%

Kaynak: TÜİK

İthalat

2025 yılında ilaç ve eczacılık sektörü ithalatımız bir önceki yıla göre %19 oranında artarak 6,77 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2025 yılı ithalatımızda ilk sırada 3,15 milyar dolar ile insan ve hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. ürünler (GTP: 3002) yer almaktadır. Bu ürün grubunu tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış) (GTP:3004) ile antibiyotikler (GTP: 2941) takip etmektedir.

Tablo 8. İlaç Sektörü İthalatımız

GTİP	Ürün	Değer (1.000 \$)			Değişim (%)	Pay (%)
		2023(\$)	2024 (\$)	2025 (\$)	(2024-25)	2025
2936	Provitaminler ve Vitaminler	105.530	128.810	139.615	8%	2%
2937	Hormonlar, vb. Öncelikle Hormon Olarak Kullanılan Türevleri	48.283	43.458	43.891	1%	1%
2938	Glikozitler vb. Tuzları, Esterleri, Eterleri ve Diğer Türevleri	16.999	13.040	20.284	56%	0%
2939	Bitkisel Alkaloidler vb. Tuzları, Esterleri, Eterleri ve Diğer Türevleri	29.896	28.068	29.624	6%	0%
2941	Antibiyotikler	230.649	226.236	216.012	-5%	3%
3001	Tedavide Kullanılan Guddeler ve Diğer Organlar; Heparin	84.866	51.230	47.650	-7%	1%
3002	İnsan ve Hayvan Kanı, Serum, Aşı, Toksin Vb. Ürünler	2.380.063	2.673.694	3.148.191	18%	46%
3003	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere karıştırılmış ilaçlar (dozsuz)	129.411	133.256	122.370	-8%	2%
3004	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	2.214.964	2.399.484	3.003.881	25%	44%
Genel Toplam		5.240.662	5.697.275	6.771.518	19%	100%

Kaynak: TÜİK

Ülkemizin 2025 yılı ilaç ithalatında ilk sırayı AB ülkeleri, ABD, İsviçre ve Güney Kore almaktadır.

Tablo 9. Ülkelere Göre İlaç Sektörü İthalatımız

Sıralama	Ülkeler	Değer (1.000 \$)			Değişim (%)	Pay (%)
		2023	2024	2025	(2024-25)	2025
1	Almanya	909.318	995.181	1.197.594	20%	0%
2	ABD	757.891	951.640	982.472	3%	0%
3	İrlanda	428.311	502.136	744.514	48%	0%
4	İsviçre	324.279	410.201	514.492	25%	0%
5	İtalya	311.063	388.588	497.328	28%	0%
6	Güney Kore	369.998	344.554	390.417	13%	0%
7	Çin	381.687	395.516	379.769	-4%	0%
8	Fransa	331.198	300.378	345.871	15%	0%
9	Danimarka	94.445	81.033	209.356	158%	0%
10	Hindistan	174.730	162.022	175.792	8%	0%
11	Belçika	196.469	209.414	166.883	-20%	0%
12	İspanya	147.673	139.241	137.319	-1%	0%
13	Avusturya	116.849	136.158	137.229	1%	0%
14	Hollanda	108.394	103.596	120.928	17%	0%
15	Birleşik Krallık	114.638	96.462	114.035	18%	0%
Liste Toplamı		4.766.942	5.216.121	6.113.999	17%	90%
Genel Toplam		5.240.662	5.697.275	6.771.518	19%	100%

Kaynak: TÜİK

B. MEDİKAL (TIBBİ CİHAZ VE ECZACILIK ÜRÜNLERİ) SEKTÖRÜ

Medikal (tıbbi cihaz ve eczacılık) ürünleri pazarı, geniş bir yelpazede tıbbi amaçlı olarak kullanılan cihaz ve ürünleri kapsamakta olup özellikle aynı nitelikteki ürünlerin farklı sektörlerde de kullanılabilir olması pazarın büyüklüğünün net olarak ortaya konulmasını güçleştirmektedir.

Armonize sistem kodları açısından bakıldığında medikal sektörünün 30, 33, 34, 38, 40, 70, 84, 87, 90, 94, 95 ve 96. fasıllara yayılan ancak bunlarla da sınırlı olmayan muhtelif ürünleri kapsadığı değerlendirilmektedir.

Sektörde yaratılan katma değer 2026 yılında 759,65 dolara, sektörün üretimin büyüklüğünün ise 1,87 trilyon dolara ulaşması beklenilmektedir. 2026-2031 döneminde sektördeki üretimin bileşik yıllık büyüme oranı (CAGR) %1,76 olarak tahmin edilmektedir.

Sektörün dünya ihracatının 500 milyar dolar seviyesinde olduğu görülmekte olup, sektörde en fazla ihracat gerçekleştiren ülkeler 78,9 milyar dolar ile ABD, 58,3 milyar dolar ile Almanya ve 48,2 milyar dolar ile Çin'dir.

Tablo 10. Ülkelere Göre Dünya Medikal Ürünler Sektörü İhracatı

Sıra	Ülkeler	Değer (1.000 \$)		Değişim (%)	Pay (%)
		2024	2025	(2024-25)	2025
1	ABD	78.055.111	78.912.659	1%	16%
2	ALMANYA	54.334.145	58.301.913	7%	12%
3	ÇİN	46.348.800	48.240.960	4%	10%
4	HOLLANDA	43.336.547	46.720.702	8%	9%
5	İRLANDA	22.180.066	24.330.984	10%	5%
6	MEKSİKA	19.772.285	22.218.377	12%	4%
7	BELÇİKA	17.159.810	18.550.550	8%	4%
8	İSVİÇRE	13.898.787	15.055.737	8%	3%
9	İTALYA	13.426.166	14.707.247	10%	3%
10	JAPONYA	13.736.345	13.835.745	1%	3%
11	FRANSA	12.833.125	13.585.264	6%	3%
12	SİNGAPUR	12.939.893	13.430.034	4%	3%
13	BİRLEŞİK KRALLIK	12.720.281	12.479.244	-2%	2%
14	KOSTA RİKA	8.758.299	10.975.233	25%	2%
15	KORE CUMHURİYETİ	9.071.709	9.107.732	0%	2%
34	TÜRKİYE*	1.480.813	1.540.908	4%	0,3%
Liste Toplamı		380.052.182	401.993.289	6%	80%
Genel Toplam		471.757.948	500.401.307	6%	100%

Kaynak: ITC Trademap, *Bakanlık verileri

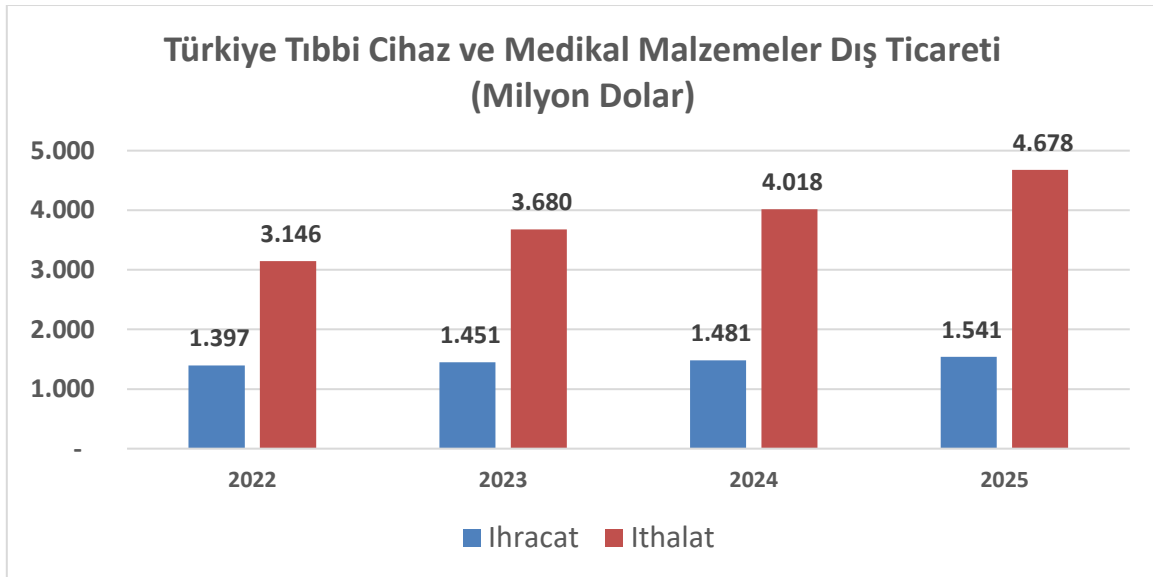
Diğer taraftan, sektördeki dünya ithalatına bakıldığında ABD'nin 101,5 milyar dolar ile birinci sırada, Almanya'nın 40,1 milyar dolar ile ikinci sırada ve Hollanda'nın 37,5 milyar dolar ile üçüncü sırada yer aldığı görülmektedir.

Tablo 11. Ülkelere Göre Dünya Medikal Ürünler Sektörü İthalatı

Sıra	Ülkeler	Değer (1.000 \$)		Değişim (%)	Pay (%)
		2024	2025	(2024-25)	2025
1	ABD	98.231.407	101.489.494	3%	20%
2	ALMANYA	35.142.856	40.149.826	14%	8%
3	HOLLANDA	34.852.234	37.452.240	7%	7%
4	ÇİN	36.503.184	35.314.152	-3%	7%
5	FRANSA	19.187.402	20.654.234	8%	4%
6	JAPONYA	18.242.080	18.924.497	4%	4%
7	BİRLEŞİK KRALLIK	16.763.219	18.024.743	8%	3%
8	BELÇİKA	15.163.678	15.566.936	3%	3%
9	İTALYA	13.229.476	14.797.533	12%	3%
10	KANADA	11.278.962	11.912.758	6%	2%
11	İSPANYA	9.389.666	10.950.376	17%	2%
12	MEKSİKA	10.379.333	10.820.441	4%	2%
13	KORE CUMHURİYETİ	8.663.268	9.511.149	10%	2%
14	İSVİÇRE	7.762.513	8.300.117	7%	2%
15	AVUSTRALYA	7.904.974	8.200.370	4%	2%
26	TÜRKİYE*	4.018.390	4.678.362	16%	0,9%
Liste Toplamı		346.712.642	366.747.228	6%	71%
Genel Toplam		482.428.969	516.400.191	7%	100%

Kaynak: ITC Trademap, *Bakanlık verileri

Ülkemiz medikal ürünler dış ticareti de her yıl artarak gelişmektedir.

2022 yılında 1,4 milyar dolar olan ihracatımız 2025 yılı sonunda 1,54 milyar dolar olarak gerçekleşmiş, ithalatımız ise 2022 yılında 3,15 milyar dolar iken 2025 yılında 4,68 milyar dolar düzeyine yükselmiştir.

İleri teknoloji ve katma değeri yüksek ürünler kategorisinde yer alan tıbbi cihaz sektörü ülkemizin stratejik sektörleri arasında yer almaktadır.

C. BAKANLIĞIMIZ İHRACAT DESTEKLERİ

Bakanlığımız, Ar-Ge ve inovasyona ağırlık veren yüksek teknolojlili üretim ile katma değerli ihracatımızı artırmak için tasarım, markalaşma, TURQUALITY, Uluslararası Rekabetçiliğin Geliştirilmesi (Ur-Ge) projelerine yönelik destekler, Küresel Tedarik Zinciri Yetkinlik proje desteği (KTZ), fuar, Pazar araştırması, pazara giriş ve e-ihracat gibi ihracatın dijitalleşmesi politikası araçlarından başta KOBİ'lerimiz olmak üzere, tüm ihracatçılarımızın yararlanması amacıyla ihracat destekleri sağlamakta, destek mekanizmalarını yeni küresel pazarlama modellerine göre güncellemekte ve geliştirmektedir.

Bu itibarla, Bakanlığımızca ihracatçı firmalarımız için verilmekte olan hizmetler kapsamında öncelikle **İhracat Destekleri** hakkında bilgi edinilmesi yararlı olacaktır.

İlaç ve tıbbi cihaz ürünleri sektöründe yer alan firmalarımızın uluslararası piyasalarda pazara giriş çalışmalarında gerçekleştirmesi gereken ruhsatlandırma ve kayıt işlemleri 5973 sayılı İhracat Destekleri Hakkında Kararın Madde 3: Pazara Giriş Belgesi Desteği kapsamında desteklenmektedir.

Bu çerçevede, firmalarımızca üretilen ilaç ve tıbbi cihaz ürünlerinin yurt dışında ruhsatlandırılması ve kayıt işlemleri için ilgili ülkenin resmi sağlık otoritesi nezdinde veya gözetiminde yapılan inceleme ve onay işlemleri kapsamında; yurt dışında gerçekleştirilen ruhsatlandırma/ yurt dışı satışta zorunlu ve/veya avantaj sağlayan kayıt işlemleri için başvuru, analiz, ruhsatlandırma ve lisanslama işlemleri gibi birçok giderine ilişkin harcaması Bakanlığımızca desteklenmektedir.

Ayrıca, tıbbi cihaz sektöründe faaliyet gösteren şirketlerin AB'ye ihracatta zorunlu olarak gerçekleştirmekle yükümlü oldukları MDR (Medical Device Regulation) kapsamındaki kayıt işlemleri de Bakanlığımızca Pazara Giriş Belgesi Desteği kapsamına dahil edilmiştir.

Bu kapsamda,

- Bakanlığımız web sitesi ana sayfasının İhracat/ "İhracat Destekleri" bölümünde bulunan "Yeni Nesil İhracat Destekleri" hakkında hazırlanan tanıtım filmi ve sunumunun () izlenmesi,
- Aynı bölümde desteklere ilişkin çıkarılan yeni karar ve genelgeleri incelemesi,
- Ayrıca **Eğitim Programlarının** (<https://ticaret.gov.tr/ihracat/ticaret-bakanligi-ihracat-surecleri-ve-devlet-destekleri-egitim-programlari>) takip edilerek katılım sağlanmasında,

Fayda bulunmaktadır.

Kaynaklar

- T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
- International Trade Center (ITC), Trade-Map
- Statista, Medical Devices & Products
- TÜİK Dış Ticaret Verileri
- IQVIA Türkiye İlaç Sektörü Raporu 2025
- IQVIA Global Use of Medicine 2024
- IQVIA Pesentation, The Global Use of Medicines 2025: Outlook 2029
- İlaç Endüstrisi İşverenler Sendikası
- İstanbul Kimyevi Maddeler ve Mamulleri İhracatçılar Birliği (İKMİB)
- Fierce Biotech, The top 10 pharma R&D budgets of 2025